

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลยางตลาด
อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์*

THE ROLES OF MONKS TOWARDS THE PEOPLE IN LOCAL DEVELOPMENT,
YANG TALAT SUBDISTRICT, YANG TALAT DISTRICT, KALASIN PROVINCE

พระครูอนุกุลปริยัติการ¹, พัทรี ศิลารัตน์², พระครูโพธิธรรมมานุสาสก³,
ณรงค์ ภูเยี่ยมจิต⁴

Phrakhru Anukunpariyattikawan¹, Patcharee Silarat², Phrakhru Phothithammanusas³,
Narong PhuYiamchit⁴

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3,4}

Mahachulalongkornrajavidyalaya University^{1,2,3,4}

Email : Pat.sil.2514@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาปัญหา หรืออุปสรรคของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนที่อยู่ในเขตการปกครองตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านวัฒนธรรม รองลงมาด้านการศึกษา และด้านสังคม 2) ปัญหาหรืออุปสรรคของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ในด้านสังคม การประพฤติตัวของพระสงฆ์บางรูปยังไม่เหมาะสมจึงทำให้ประชาชนไม่เคารพศรัทธา ด้านการศึกษา ขาดพระสงฆ์ที่มีความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ และด้านวัฒนธรรม การเผยแพร่ยังไม่ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น หรือคนรุ่นใหม่ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสังคม คือพระสงฆ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับชุมชนอย่างแท้จริงและควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมในด้านสังคมต่อชุมชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ด้านการศึกษา คือ ภาครัฐควรจัดหาเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ให้แก่พระสงฆ์ได้ใช้ในการเรียน

การสอนแก่เยาวชน และด้านวัฒนธรรม คือชุมชนควรให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ และควรให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการแนวทางอนุรักษ์ร่วมกับโรงเรียนในชุมชน

คำสำคัญ : บทบาทของพระสงฆ์; ประชาชน; การพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) To study the role of monks towards the people in the local development of Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. 2) To study the Problems or obstacles monks have with the people in local development in Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. 3) To study Suggestions for ways to solve the problem of the role of monks in the people in local development, Yang Talat District, Kalasin Province. Sample group Used in this research were people representing households in the administrative area of Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province, totaling 361 people. The tool used is a questionnaire. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Statistics used to test hypothesis using t-test.

The results of the research found that 1) The role of monks towards the people in the local development of Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. Overall, it is at a high level. The average values can be arranged in order of importance from highest to lowest as follows: cultural aspect, followed by education and social aspect. 2) Problems or obstacles of the monks towards the people in local development in Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. In terms of society, the behavior of some monks is still inappropriate, causing people to not respect their faith. In terms of education, there is a lack of monks who have the expertise to transmit knowledge. And cultural Apocalypse has not yet caught the attention off teenagers. Or the new generation. 3) Suggestions on how to solve the problem of the role of monks in the people in local development in Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. The social aspect is that the monks must truly participate in thinking, doing, and solving problems with the community and should support and promote social activities to the community. Seriously and continuously. In terms of education, the government sector should provide modern documents, media, and equipment. Given to monks to use in teaching youth. And cultural That is, the community should cooperate with the monks more than and cultural That is, the community should cooperate with the monks more than is

currently the case. And monks should be involved in managing conservation guidelines together with schools in the community.

Keywords : The role of the monk; People; Local development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระพุทธศาสนากับสังคมไทยได้อยู่ร่วมกันมายาวนาน ร้อยละ 90 สังคมไทยนับถือพระพุทธศาสนา นั้นแสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนา คือ ศาสนาประจำชาติที่ได้รับความศรัทธาของสังคมที่มีต่อพระพุทธศาสนา คือ พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ สามประการนี้ คือ แก้วอันประเสริฐ หรือกองล้อมแห่งความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นประเทศใด เมืองใดได้ครอบครองแก้วสามประการไว้ ก็จะทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าสืบไป พระสงฆ์ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของพระรัตนตรัย และเป็นองค์ประกอบในพุทธบริษัท 4 ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำหน้าที่บทบาทการเผยแผ่สืบสาน และถ่ายทอดคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระองค์ได้ทรงบัญญัติไว้เพื่อให้พุทธบริษัทได้นำเอาพระธรรมคำสั่งสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและสังคม (พระมหาสุริยา ฐิตเมธี, 2561)

พระสงฆ์มีบทบาทเป็นอย่างมากสำหรับชุมชนแบบชนบท และหากรู้จักดำเนินการให้ดี พระสงฆ์นั้นเองจะเป็นผู้ที่สามารถนำชนบทไปสู่ความเจริญได้โดยวิถีทางที่เหมาะสม และมีหลักเกณฑ์เพราะความสัมพันธ์ ระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านยังอยู่ในสภาพที่ดี และความสัมพันธ์แบบนี้มีลักษณะพิเศษจำเพาะคือ พระสงฆ์เป็นผู้เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือและเชื่อฟังพระ โดยเคารพนับถือและเชื่อฟังนี้เกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาไปด้วยความเต็มใจและเต็มกำลัง (พระอนุชิต ชูเนียม, 2550) แต่ในสังคมไทยปัจจุบัน เนื่องจากมีสถาบันอื่นๆเข้ามาทำหน้าที่แทนบทบาทต่างๆ ทำให้วัดและพระสงฆ์มีส่วนช่วยสังคมน้อยลง เช่น มีโรงเรียนทำหน้าที่สอนกุลบุตรกุลธิดาแทนวัด มีโรงพยาบาลรักษาคนป่วยแทนวัด มีโรงมหรสพ ที่ให้ความบันเทิงซึ่งไม่จำกัดดูแลแทนวัด สิ่งเหล่านี้เริ่มทำให้คนห่างวัดมากขึ้น (ชัยมงคล ศรีทองแดง, 2552) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับสถาบันสงฆ์ ได้ลดน้อยลงและกำลังจะสูญหายไปเรื่อยๆ โดยเฉพาะในชุมชนเมือง ส่วนในชนบทวัดยังคงมีความหมายกับวิถีชีวิตของสังคมไทย แต่ถ้าขาดความตระหนักในการปรับปรุงบทบาทของพระสงฆ์ในชนบท สิ่งเหล่านี้จะเสื่อมลงได้เพราะชุมชนแบบชนบทก็กำลังเปลี่ยนแปลงไปตามชุมชนแบบเมืองหลวงเช่น ผู้วิจัยได้พยายามค้นหาความตระหนักในปัญหาของวัด และบทบาทพระสงฆ์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ไม่มีการกล่าวถึงแม้แต่ในหมวดการสร้างจิตสำนึก ของประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อชาติ ศาสนา และสถาบันกษัตริย์ ไม่มีการมีส่วนร่วมของวัด และพระสงฆ์แม้แต่ใน

ปัญหาดังกล่าวมานี้มีผลต่อจังหวัดมหาสารคามเช่นเดียวกัน เนื่องจากจังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประวัติศาสตร์ในอดีตร่วมร้อยปีระหว่างวัด ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีศาสนสถานในจังหวัดเป็นจำนวนมาก ความสำคัญของ วัด และพระสงฆ์ คนรุ่นใหม่มีความผูกพันกับสถาบันศาสนาน้อยลง ไม่เข้าไปร่วมงานบุญกุศลเท่าคนรุ่นก่อน คนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญของวัดลดลงทุกที่ วัดบางแห่งจึงถูกปล่อยปละละเลยจากสังคม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า

ปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนลดน้อยลง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าวัดและพระสงฆ์ในปัจจุบันไม่ค่อยมีบทบาททำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพเพื่อที่จะพัฒนาชุมชนเท่าที่ควร

จากสภาพการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ศึกษาว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านศึกษา และด้านจิตใจ ซึ่งประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์ลดน้อยลงอาจกล่าวได้ว่าวัดและพระสงฆ์ในปัจจุบันไม่ค่อยมีบทบาทช่วยเหลือชุมชนพัฒนาเท่าที่ควรเพื่อเป็นประโยชน์แก่งานของคณะสงฆ์ในเขตตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค ของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ การศึกษาต่างกัน ต่างกัน มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

3.2 ปัญหา หรืออุปสรรค ของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

3.3 ผลรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

4.2 ได้ทราบปัญหา หรืออุปสรรค ของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

4.3 ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 3,651 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1.ด้านสังคม 2.ด้านวัฒนธรรม 3.ด้านการศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมทั้ง ภาษาที่ใช้ เนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขและนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ได้นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญแล้วทำการทดลอง (Try-Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยใช้กับประชาชนที่อาศัยในตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค เท่ากับ 0.89 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 361 คนนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบได้ตาราง

6. ผลการวิจัย

จากการวิจัยบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 58.73 มีอายุ 31- 40 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 45.43 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 28.25

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับบทบาท
1. ด้านสังคม	4.13	0.52	มาก
2. ด้านการศึกษา	4.15	0.49	มาก
3. ด้านวัฒนธรรม	4.23	0.41	มาก
รวมเฉลี่ย	4.17	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.17$, S.D. 0.45) และเพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านวัฒนธรรม ($\bar{x}=4.23$, S.D. 0.41) รองลงมาด้านการศึกษา ($\bar{x}=4.15$, S.D. 0.49) และด้านสังคม ($\bar{x}=4.13$, S.D. 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านสังคม บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีบทบาทในการอบรมศีลธรรมอันดีงามแก่ประชาชน รองลงมามีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของประชาชนในชุมชนส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนตามลำดับ

2) ด้านการศึกษา บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่งเสริม แนะนำทางการศึกษา ให้นักเรียน นักศึกษา รองลงมา) สนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษาในชุมชน เช่นการมอบทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน และส่งเสริมชักจูงผู้ปกครองเด็กนักเรียนให้เรียนต่อในชั้นที่สูงขึ้น มากกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น ปวช.ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท

3) ด้านวัฒนธรรม บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีบทบาทในการส่งเสริมศิลปะในชุมชน รองลงมาบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรม เกี่ยวกับการอนุรักษ์ วัฒนธรรมในชุมชน และบทบาทในการส่งเสริม การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

6.2 ปัญหา หรืออุปสรรค เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

1) ด้านสังคม คือ การประพฤติดัวของพระสงฆ์บางรูปยังไม่เหมาะสม จึงทำให้ประชาชนไม่เคารพศรัทธา รองลงมาหน่วยงานราชการและประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญบทบาทของพระสงฆ์ในการทำหน้าที่นี้ รองลงมาชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญบทบาทของพระสงฆ์ และขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพราะคิดว่ารวมงานกับพระสงฆ์แล้วยุ่งยาก

2) ด้านการศึกษา คือ ขาดพระสงฆ์ที่มีความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ และการประสานงานในระบบ บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ขาดประสิทธิภาพ

3) ด้านวัฒนธรรม คือ การเผยแผ่ยังไม่ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น หรือคนรุ่นใหม่ รองลงมาวัฒนธรรมบางอย่างมีขั้นตอนยาวเกินไปจึงทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเข้าร่วม และชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของบทบาทพระสงฆ์ในด้านนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

1) ด้านสังคม คือพระสงฆ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับชุมชนอย่างแท้จริงและควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมในด้านสังคมต่อชุมชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และคณะสงฆ์และหน่วยงานของรัฐควรพัฒนาการบริหารจัดการบริหารวัดของพระสงฆ์ให้ใกล้เคียงกับฝ่ายบ้านเมือง

2) ด้านการศึกษา คือ ภาครัฐควรจัดหาเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ให้แก่พระสงฆ์ได้ใช้ในการเรียนการสอนแก่เยาวชน และพระสงฆ์ควรช่วยเหลือเป็นวิทยากรการสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียน หรือสถานศึกษาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

3) ด้านวัฒนธรรม คือ ชุมชนควรให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ และควรให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการแนวทางอนุรักษ์ร่วมกับโรงเรียนในชุมชน

7. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้จะกล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญที่น่าสนใจ และนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพระสงฆ์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีการจัดอบรมให้ความรู้ อำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับ พระธชชัย ธมฺมวชิโร (มณฑลเมือง) และเวชสุวรรณ อาจวิชัย (2566) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสาธารณสุข สอดคล้องกับ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสาธารณสุข สอดคล้องกับโสภณ ชิตมาโร (กมลช่วง) (2564) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมใน

เขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอฟุ่ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอฟุ่ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยด้านการศึกษา รองลงมาด้านการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ นวภัทร โดสุวรรณ (2560) ได้ศึกษาวัด พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาวัดป่าหนองซาด ตำบลดอนเงิน อำเภอยะยั้ง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า วัด พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาวัดป่าหนองซาด ตำบลดอนเงิน อำเภอยะยั้ง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านจิตใจ และด้านสังคม สอดคล้องกับ คมกฤษ บุญป้อ (2560) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ใน 3 ด้าน ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านวัฒนธรรมและสอดคล้องกับ พรชัย พันธุ์ธาดาพร (2559) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของ พระสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และ ด้านการป้องกัน

7.2 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพระสงฆ์มีการพัฒนาสังคม มีวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของสังคม และเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน สอดคล้องกับ พระธงชัย ธมมวชิโร (มณฑลเมือง) และเวชสุวรรณ อาจวิชัย (2566) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสาธารณสุข สอดคล้องกับ นุสนธ์ พระรักษาพล (2665) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสาธารณสุข สอดคล้องกับ โสภณ ชิตมาโร (กมลช่วง) (2564) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอฟุ่ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอฟุ่ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยด้านการศึกษา รองลงมาด้านการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ พระครูรัตนโสโรภาส (ประเสริฐ นามโคตร) (2563) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตำบลรัตนบุรี อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านสังคม รองลงมาคือด้านการปกครอง และด้านการเมือง 3 และสอดคล้องกับ พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง) (2561) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่

ตำบลยางคอม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ส่วนด้านสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด และสอดคล้องกับ คมกฤษ บุญป้อ (2560) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ใน 3 ด้าน ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านวัฒนธรรม

7.3 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการศึกษา ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพระสงฆ์มีการส่งเสริมแนะแนวทางการศึกษา ให้แก่นักเรียน นักศึกษา สนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษาในชุมชน เช่น การมอบทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาให้แก่กุลบุตร กุลธิดา เช่น การปรับปรุงห้องเรียน, การจัดสร้างห้องสมุด เป็นต้น สอดคล้องกับ โสภณ ชิตมาโร (กมลช่วง) (2564) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านการศึกษา รองลงมาด้านการป้องกันปัญหาเสพติด ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ พรชัย พันธุ์ธาดาพร (2559) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน คล้ายกับแนวคิด พระประวิทย์ ธมมวโร (บุญเต็ม) (2562) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในบทบาทด้านการศึกษา หากจะมองบทบาทของพระสงฆ์โดยการมองจากพื้นฐานอันเป็นแก่นแท้ของคำสอนแล้วผู้เข้าสู่สมณเพศนั้นคือเข้าสู่สังคมสงฆ์หมายถึงเข้าสู่วิถีแห่งการศึกษาและแท้จริง แล้ววิถีชีวิตของชาวพุทธก็คือวิถีชีวิตของผู้ต้องศึกษาทั้งสิ้นเพราะตราบไฉนที่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จเป็นพระอรหันต์นั้นหมายถึงยังต้องเป็นผู้ที่ต้องศึกษาที่เรียกว่ายังเป็นพระเสขะบุคคลคือยังต้องศึกษาอยู่และสิ่งที่ พระสงฆ์ซึ่งรวมไปถึงชาวพุทธทั้งหมดด้วยที่จะต้องศึกษาคือ ยึดเป็นหลักสูตรที่ต้องศึกษาที่เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ข้อที่จะต้องศึกษาข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ฝึกหัดอบรมกาย วาจา จิตใจ และ ปัญญา ให้ ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุด เหมือนกับแนวคิดของ บุญศรี พานะจิตต์ และคณะ (2545) ได้กล่าวเกี่ยวกับการศึกษาเป็นบทบาทและภารกิจของภิกษุสงฆ์ที่สำคัญประการหนึ่ง กล่าวคือ เป็นการสงเคราะห์บุคคลและประชาชนทั่วไปด้านการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถที่จะดำรงตนและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

7.4 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมศิลปะในชุมชน มีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ วัฒนธรรมในชุมชน และมีบทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรมในการจัดงานประเพณีไทยต่างๆ ในวันสำคัญ ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง สอดคล้องกับ พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง) (2561) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัด

นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ พระสงฆ์ควรอบรมให้ควรรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และประเพณีต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน เพื่อสืบทอดต่อไป สอดคล้องแนวคิด อมร โสภณวิเชษฐวงศ์ และกวี อิศริวรรณ (2537) ได้รวบรวมหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์อันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในด้านการศึกษา วัดเป็นสถานที่จัดการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนซึ่งพระสงฆ์จะเป็นผู้จัดการศึกษาและเป็นผู้สอนเองด้วยโดยสอนความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไปเพื่อให้ทุกคนที่เข้ามาศึกษาได้ความรู้คู่คุณธรรมสอดคล้องกับแนวคิด อาริยา ลัมสุวัฒน์ (2526) กล่าวถึงพระสงฆ์ว่า “พระสงฆ์ยังทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง ของสังคม คือพระสงฆ์เป็นผู้รักษาวัฒนธรรมโดยมีวัดเป็นที่เก็บศิลปวัตถุและของมีค่าอื่น ๆ อันแสดงถึง ศิลปวัฒนธรรมของไทย ซึ่งชาวบ้านได้แสดงออกถึงศรัทธาเลื่อมใสในคุณค่าของศาสนาและสอดคล้องแนวคิด เสาวลักษณ์ ขำนิล (2519) ยังกล่าวอีกว่า หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาเป็นหลักสำคัญในการวัฒนธรรมไทย เหตุการณ์สำคัญๆ ในชีวิตประจำวันเกือบ ทั้งหมดของคนไทยมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมและพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ ศิลปะและวรรณคดี ของชาติส่วนใหญ่

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์		
ด้านวัฒนธรรม	ด้านการศึกษา	ด้านสังคม
ชุมชนควรให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์ และควรให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการแนวทางอนุรักษ์ ร่วมกับโรงเรียนในชุมชน	ภาครัฐควรจัดหาเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ ที่ทันสมัย ให้แก่พระสงฆ์ได้ใช้ในการเรียนการสอนแก่เยาวชน และพระสงฆ์ควรช่วยเหลือเป็นวิทยากรการสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น	พระสงฆ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับชุมชนและควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมในด้านสังคม ชุมชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และคณะสงฆ์และหน่วยงานของรัฐควรพัฒนาการบริหารจัดการบริหารวัดของพระสงฆ์ให้ใกล้เคียงกับฝ่ายบ้านเมือง

จากบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านวัฒนธรรม ชุมชนควรให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์ และควรให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการแนวทางการอนุรักษ์ร่วมกับโรงเรียน ด้านการศึกษาภาครัฐควรจัดหาเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัยให้แก่พระสงฆ์ได้ใช้ในการเรียนการสอนแก่เยาวชน และพระสงฆ์ควรช่วยเหลือเป็นวิทยากรการสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และด้านสังคมพระสงฆ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับชุมชน และควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรม

ในด้านสังคมชุมชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และคณะสงฆ์และหน่วยงานของรัฐควรพัฒนาการบริหารจัดการวัดของพระสงฆ์ให้ใกล้เคียงกับฝ่ายบ้านเมือง

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 พระสงฆ์ควรศึกษาเรียนรู้ศาสตร์สมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นเรื่องหลักการและวิธีการดำเนินงานต่อกลุ่มและชุมชน โดยเฉพาะเรื่องการสงเคราะห์สังคมซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถทำให้คนในชุมชนเรียนรู้เรื่องปัญหาและความต้องการของชุมชนตนเอง การแก้ปัญหาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนสามารถแก้ปัญหาและทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งได้

9.1.2 พระสงฆ์ควรเรียนรู้ศาสตร์พระราชา โดยเฉพาะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำแนวคิดเรื่องดังกล่าวนี้เผยแพร่สู่ชุมชนโดยเฉพาะคนในชุมชนที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม ที่จะทำให้สมาชิกชุมชนได้มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับและนำไปปฏิบัติได้ อันจะทำให้เกิดผลดีเป็นการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้ประสานงาน ระหว่างชุมชนกับกลุ่มหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชน ด้านการฝึกอบรมอาชีพ การเกษตร อุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือฝึกอบรมวิชาชีพ ระยะสั้น ควรสอบถามความต้องการของสมาชิกชุมชน ระดับหมู่บ้านเพื่อจัดทำโครงการและติดต่อขอวิทยากร ภายในหน่วยงานมาให้ความรู้เพิ่มเติมกับชาวบ้าน ซึ่งรวมทั้งด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ กฎหมายในชีวิตประจำวัน

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดงานด้านบทบาทของพระสงฆ์ ในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

9.3.2 ควรมีการศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้ชุมชนมาใช้ในการจัดการงานด้านบทบาท พระสงฆ์ในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

9.3.3 ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบและแนวโน้มการจัดการงานด้านบทบาทพระสงฆ์ในการ พัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

10. บรรณานุกรม

- คมกฤษ บุญป้อ. (2560). **บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชัยมงคล ศรีทองแดง. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน เขตอำเภ เมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- นวกัทร โดสุวรรณ. (2560). วัด พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาวัดป่าหนองชาด ตำบล
ดอนเงิน อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- นุสนธ์ พระรักษาพล. (2565). บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเลย. วารสารวิจัย
ศรีล้านช้าง. 2(5). 13-20.
- บุญศรี พานะจิตต์ และคณะ. (2545). ความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจของวัด. กรุงเทพฯ : บริษัท
พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- พรชัย พันธุ์ธาดาพร. (2559). บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- พระครูรัตนโสโรภาส (ประเสริฐ นามโคตร). (2563). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตำบล
รัตนบุรี อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- พระธงชัย ธรรมวชิโร (มณฑลเมือง) และเวชสุวรรณ อาจวิชัย. (2566). การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ใน
การพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 7(1).
81-92.
- พระประวิทย์ ธรรมวโร (บุญเต็ม). (2562). บทบาทพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน.
นครพนม : วิทยาลัยสงฆ์นครพนม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุริยา ฐิตเมธี. (2561). บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมในยุค 4.0. วารสาร
พุทธปรัชญาวิวัฒน์. 2(2). 57-69.
- พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจุ). (2561) บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบล
ยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระโสภณ ชิตมาโร (กมลช่วง). (2564). บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครอง
คณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระอนุชิต ชูเนียม. (2550). บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน ตามความคิดเห็นของ
พระสงฆ์กับผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.
- เสาวลักษณ์ ขำนิล. (2519). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านวังไผ่และหมู่บ้านอุตะเถา
จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อารียา ลิมสุวัฒน์. (2526). บทบาทของพระภิกษุในการพัฒนาชุมชนชนบทไทย พ.ศ. 2500-2520.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.